СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 172. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 27. липня, 1925. VOL. XXXIII. No. 172. Jersey City, N. J., Monday, July 27. 1925. THREE CENTS

Спір про справу платень майнерів в промислі твердого угля.

ЕТЛЕНТИК, СИТІ, Н. Дж., 24. липня. — Представники власників копалень твердого угля заявили нині на спільній конференції представників майнерів, що вони не годяться на підвишку заробітних платень майнерів, бо сі платні вже доволі високі.

Вони кажуть, що антрацитові майнери заробляють тепер платень з 1914 року.

Вони кажуть, що атрацитові майнери заробляють тепер $2.92 намісць 1 доляра з 1914 року. Коли почислити, що теперішній доляр має меньшу купну силу аніж доляр з 1914 року, то ще, на їх думку, майнери заробляють тепер вартість $1.68 старого доляра сперед 11 літ, а се значить, що їх платні дійсно побільшились о 68%.

Представники майнерів сього обчислення не приймають за вірне і заявили, що дадуть на нього свою відповідь.

РОБІТНИЦТВО ПЕНСИЛВЕНІЇ З МАЙНЕРАМИ.

ЕТЛЕНТИК СИТІ, Н. Дж., 24. липня. — Нині приїхав сюди голова Пенсилвенійської Федерації Праці Джеймс Г. Морер, і заявив представникам антрацитових майнерів, що його організація, до якої належить пів міліона робітників, підіпре майнерів у випадку страйку.

ОТВОРЕННЄ ПОЛІТИЧНОГО ІНСТИТУТА.

ВИЛЛИЄМСТАВН, Месс., 24. липня. — Сьогодня отворено в тутешньому Виллиємс Калледжі 5-ту літню сесію Політичного Інститута, на якій дипльомати, вчені і політики виголосять свої виклади на ріжні теми.

На отворенню вступну промову виголосив президент Виллиємс Каледжу і Політичного Інститута, Ґеррі А. Ґарфілд. Він сказав, що завданнєм людства повинен бути загальний мир, та що шляхом до нього є просвіта. Богато, казав, держави можуть осягнути для справи мира через взаємини з неофіціяльними представниками народів, бо сим робом можуть пізнати потреби сих народів.

„КУЛИДЖІВЦІ".

СВОМПСКАТ, Месс., 24. липня. — Републиканські провідники, які відвідували тут президента Кулиджа, заповіли, що при виборах до палати послів і сенату на другий рік вимагатимуть заяви від републиканських кандидатів, що вони будуть підпирати Кулиджа.

Републиканський національний комітет, кажуть вони, поручить нарік виборцям лише „Кулиджівців", бо Кулидж потребує більшости в Конґресі для успіху своєї політики.

100-ЛІТНІЙ КУРЕЦЬ.

НЮАРК, Н. Дж., 24. липня. — Тутешній торговець діямантами Йосиф Кристі обходить 100-літні уродини.

35 літ тому йому лікарі заборонили курити, кажучи, що коли не перестане цілком курити, то помре до кількох місяців. Він вислухав лікарських порад, але не послухав їх і вже дожив сотні літ в повному здоровлю.

НОВИЙ ДВОРЕЦЬ В ШИКАҐО.

ШИКАҐО, Ілл., 24. липня. — Тут отворено новий спільний зелізничий дворець (юніон стейшен), який будовано 10 літ.

Будова двірця коштувала $60,000,000. Простір його займае 1,200,000 квадратових стіп. Денно може прийти на дворець 300 поїздів, а коли набудуче буде потреба, то є місце на поширенне для поміщення більше поїздів.

Самої будівельної сталі ужито до будівлі 17,000,[illegible] тон.

Се тепер найперший модерний дворець у світі.

ЩЕ НЕ ПОВІСИЛИ.

ШИКАҐО, Ілл., 24. липня. — Засудженого на смерть Рассела Скатта мали вже тут нині остаточно повісити. Ґовернор стейту Іллиной відказався вже більше відкладати реченець страчення, але зробив ще і сим разом на домаганнє судлі Дейвиса, котрий хоче провірити умовий стан засудженця.

Рассел Скатт свого часу був богатим фінансістом в Канаді, але коли прогорів у бизнесі, пустився на розбишацтво. Його засуджено за убиттє аптикаря вчасі рабунку.

ЗАБОРОНА ТАНЦІВ У НЕДІЛЮ.

ЕТЛЕНТА, Джорджія, 24. липня. — Стейтова леґіслятура (сойм) Джорджії приняла постанову, яка заборонює танці в неділю.

За проектом голосувало 133 послів, а проти лише 40.

2,000,000 СЛІВ НАТЕЛЕҐРАФОВАНО З РОЗПРАВИ.

ДЕЙТОН, Огайо, 23. липня. — Вчасі тутешньої розправи Сковпса нателеграфовано відсі до американських телеграфічних компаній і до поодиноких ґазет понад 2,000,000 слів.

В телеграфічному офісі в Дейтон працювало 20 осіб.

Нюйорський дневник Таймс мав своїх спеціяльних 5 телеґрафічних дротів, якими тут надавало депеші 5 осіб, а других 5 відбирало в офісах Таймса в Ню Йорку.

Загалом було тут 100 американських кореспондентів і двох кореспондентів лондонських ґазет, які щодня висилали каблеґрами до Лондону.

Українські Громадяни!

Українським селом заволоділа чорна розпука! В смертельній глуші занепадає село, основа нашої нації. Нидіє, марніє, тратить силу та вмирає повільною смертю. День в-день приходять звістки про випадки голодової смерти. В селах вже є голодовий тиф. Старці, матері та діти вються в голодових судорогах.

Де найдуть вони поміч?

Ми заморська іміґрація мусимо дати їм поміч!

Коли Ваша громада досі не зложила своєї жертви Вашим обовязком подбати про се, щоби збірку переведено негайно.

За всіми інформаціями пишіть до Обеднання:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЬОНІСТИ ПІД МОСКВОЮ І ЇХ КУЛЬТУРНІ ПОТРЕБИ.

Советські ґазети пишуть:

Величезні українські кольонії в РСФРР і досі не обслужені українською книжкою. Згадаємо, що величезні кольонії Українців є на Волзі в районі Саратова. В сьому районі в републиці Німців Поволжя, державними мовами крім російської являються німецька й українська. Українців там більше як 300,000. Досить жваве життє. Крик місцевого українського населення Саратівщини: „Дайте українську книжку", — дійшов і ВУЦВК-у, редакцій ґазет та інших.

Мається велике скупченнє українських кольоністів в Тургайському степу коло Омська. Се кольонії без порівнання більші Саратівських. Далі кольонії більше 300,000 в Туркестані. Нарешті найбільші з усіх кольоній Зеленого Клину на Амурі.

Всі сі кольонії в роки революції підняли свою національну свідомість. І оскільки важно те, що революційні ідеї закріпляються через національну книжку, остільки неохідно дати українську книжку в ці околиці.

ВИБУХ НА ГОЛОВНІМ ДВІРЦІ У ЛЬВОВІ.

Робітник Йосиф Куц працював при направі тору на промисловім шляху головного двірця у Львові. Коли вдарив сильно в один з порогів — наступив вибух ґранати, що була зарита в піску та шутрі. Робітника легко ранило в лице і руку. Є припущення, що ця ґраната залишилася неткнута в піску з часів великої експльозії амуніції підчас облоги Львова в 1919 році.

МИТО ВІД НЕБІЩИКІВ.

Польський залізничник Отремба, виїхавши на німецьку теріторію транзитним поїздом, згинув там підчас залізничої катастрофи. Вдова рішила спровадити тіло небіщика до Польщі; але польський митний уряд зажадав від перевозу трупа 300 золотих мита. Вдова не мала грошей і поховала чоловіка на німецькій землі. Польські митарі і фарисеї є невблагані.

ВІДКЛИКАНЄ ЗЇЗДУ ДЯКОУЧИТЕЛІВ.

З Мек-Еду повідомляють нас, що зїзд дяко-учителів, який заповіджено в Гейзелтон, Па., відкликаний.

ФИЛИПОВСЬКИЙ ПРОГРАВ.

Суддя найвищого суду А. Дж. Леві засудив Адама Филиповського і його адвоката Морида Ґліка на кару по $250 за напад з полісменами на православний собор і мешканнє митрополита Платона.

Він теж доручив Филиповському забратися з мешкання митрополита до 5 годин під загрозою 30-дневного арешту.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ПОЛЬСЬКІ ЗБРОЄННЯ.

Навязуючи до промови польського військового міністра Сікорського в сенаті, пище берлінська часопись „Дойтше Таґесцайтунґ" між іншими слідуюче:

„Коли узгляднится, що Польща, узброївшись при помочи Франції, мала в квітні 1925 р. 325 легких батерій (Німеччина тільки 72), 99 тяжких батерій (Німеччина ані одної), крім того 220 военних літаків (Німеччина ані одного), майже 12 тисяч кулеметів (Німеччина ледви 2), а польська армія в стані війни числить 2 міліони людий, то з того виходить ясно, чому Франція так обстоює інтереси свого східного союзника."

„Польща за французькі гроші збротться зухвало в очах цілого світу і має відвагу хвалитись тим, а рівночасно антанта має чоло домагатися від Німців, щоб зреклися тої мізерної решти зброї, яка ще їм залишилась."

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ДОПОМОГИ.

Міжнародня комісія для заложення світового союзу взаїмної допомоги при великих катастрофах і нещастях радить саме тепер в Женеві. Дальші наради відбуватимуться в Парижі. комісія складається з 9 членів вибраних радою Союзу Народів, Німеччину заступає віцепрезидент німецького Червоного Хреста Дравдт(Draudt)

ВІДГОМІН ВБИВСТВА МАТВІЯСА.

Дня 18. червня, 1925, відбулась перед судом в Густі на Закарпатській Україні розправа проти українських студентів університету: Дмитра Микити, В. Фрея і С. Сорохтея. Д. Микиту обжаловано, що він дня 30. серпня, 1924, вистрілом з револьверу забив з наказу української військової організації дир. семинаря, Матвіяса. Фрея і Сорохтея обвинувачено за допомогу Д. Микиті в утечі.

Всі три обжаловані перейшли 28. вересня, 1924, чеський кордон. Чеська жандармерія арештувала їх і доси сиділи вони в слідчій тюрмі.

По переведеній розправі суд увільнив всіх трох обжалованих.

Прокуратор зголосив зажаленнє неважности.

В. Фрея і Сорохтея випущено на волю; Микиту задержано в тюрмі.

Обжалуваних боронили: др. М. Станьо, адв. з Густу, др. О. Гупаловський, адв. з Ужгороду, і др. О. Бадан з Густу.

КОЛИСЬ КОРОБКА СІРНИКІВ...

Цього року минає 100 літ від часу, як Анґлієць Джан Вокер винайшов сірники і став їх продавати коробку по 1 шелінґу і 4 пенси, що дає приблизно 1 зол. 60 сот.

МОРОЗИ В АРҐЕНТИНІ.

Понад Арґентиною в Південній Америці перейшла хвиля морозів. Температура в Буенос-Айрес, столиці Арґентини, обнизилася до пяти степенів нище зера. Знайдено на вулицях тіла трьох замерзлих людий.

ҐАРАЗДИ РОБІТНИКА НА РАД. УКРАЇНІ.

У Межерівському районі на Поділлі, є 5 радгоспів, де робітникові в середньому платять 35 коп. на день, а тим, що працюють біля сівалок 50 коп. і це в той час, коли пуд житньої муки коштує 2 карб. 80 коп.

АНҐЛІЙСЬКІ БОГАЧІ.

В 1923. році було в Анґлії всього134 особи, що мали річного доходу понад 100.000 фунтів стерлінґів (2,500.000 злотих). Перед війною було в Анґлії три рази стільки богачів.

59 держав має тепер понад 6 міліонів жовнірів у сталих арміях.

ЛОНДОН, 24. липня. — Ліґа Народів у Женеві обчислила, що тепер 59 держав має 6,055,144 жовніри у своїх сталих арміях.

Найбільше сталого війска мають европейські держави, які постійно і поспішно готовляться до нової війни.

Европа тепер уже живе у военному страху і боїться, що війна може вибухнути кождої хвилі.

РАХСТАҐ ЗА „ЗАБЕЗПЕЧЕННЄМ".

БЕРЛІН, 24. липня. — Німецький парлямент одобрив 235 голосами проти 158 відповідь міністра закордонних справ Штреземана французькому правительству на його відповідь у справі „забезпечення" німецько-французької границі.

ЗАПОВІДАЮТЬ СТРАЙК 1,280,000 МАЙНЕРІВ.

ЛОНДОН, 24. липня. — Екзекутива федерації майнерських юній Великої Британії доручила майнерам виступити до страйку дня 31-ого с. м., якщо до того часу власники копалень не уступлять щодо заробітних платень майнерів.

Усіх майнерів тепер у Великій Британії 1,280,000.

СОЮЗ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

ЛОНДОН, 24. липня. — З приводу загрози страйку в углевому промислі тепер в робітничих кругах вже поважно говорять про отворенне союза робітничих промислових юній, до якого належали-б юнії майнерів, зелізничників, машиністів, перевозових і пристаневих робітників.

Загалом союз обіймав би разом 3,000,000 зорґанізованих робітників і виступав би одностайно у взаїмній обороні своїх поодиноких галузий підчас страйкових кріз.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ І ПОВЕНІ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 24. липня. — Вчера було у Франції в кількох сторонах легке землетрясенне. Воно шкоди не спричинило, кромі того, що в кількох селах повалило муровані комини.

Одночасно наробила шкід повінь в південній Франції, яка затопила виноградники і спричинила богато міліонів шкоди.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЮЮТЬ БЕЗ СУДУ.

ПАРИЖ, 24. липня. — Тутешній дневник Матен подає вістку з Росії, що большевицька влада розстріляла в Петербурзі 16 російських інтеліґентів без уду.

Жертви розстрілу покінчили Імператорську Александрівську Академію, де учились сини російської аристократії.

Між розстріляними був 76-літній старець князь Микола Ґоліцин, котрий свого часу за царя був премієром.

Кромі того, пише ґазета, большевики післали 60 других інтеліґентів, що покінчили ту академію на засланнє в далеку зимну північ, де вони передчасно помруть.

Сю облаву на бувших студентів Александрівської Академії уладили большевики на донос своїх шпигів з Парижа, що там для них збирають допомогу в їх крайній нужді.

РАДІЧ У КОРОЛЯ.

БІЛГОРОД, столиця Сербії, 24. липня. — Провідник Хорватів Стефан Радіч, якого щойно випущено з тюрми, був на послуханню у короля Александра.

На памятку він дав королеви свої твори.

БИЗНЕС НА ЕМІҐРАНТАХ.

ВАРШАВА, 24. липня. — Польський сойм і сенат приняв постанову, що еміґранти з Польщі до Злучених Держав можуть їхати лиш через Данціґ.

Кромі сього сенат приняв резолюцію, що сі, що вже мають шіфкарти, можуть їхати і через другі порти але тільки до 1-ого липня, 1926.

СПЕКА В ГОЛЯНДІЇ.

РОТТЕРДАМ, 24. липня.— Нині температура виносила тут 95 степенів Фаренгайта.

СТУДІНЬ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД, 24. липня. — Сьогодня було тут і в других сторонах краю несподівано позимніло. В Заморі падав сніг.

ВИПРОДУЮТЬ ЦАРСЬКІ РІЧИ.

ЛЕНІНҐРАД (Петербурґ), 23. липня. — Большевики виставили на продаж меблі, одіння і дорогоцінности царської родини. Першого дня вторговано ледви кілька тисяч долярів.

Анґлійці й Американці хотять закупити найбільше сих памяткових річий.

ЗЛОДІЙСТВА В КИЄВІ.

КИЇВ, 10. липня. — В тутешній філії російського державного банку викрито великі злодійства.

Увязнено директора філії Ковальницького і 6 урядників та віддано їх судови.

ДЕНІКІН У МИКОЛИ МИКОЛАЄВИЧА.

ПАРИЖ, 1. липня. — Кандидат на російського царя Микола Миколаєвич покликав ґенерала Денікіна на головного команданта своїх військ.

(Мокола Миколаєвич хоче воювати большевиків при помочі Польщі і Румунії, а в нагороду за се їм обіцює ті українські землі, що вони тепер захопили розбоєм).

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ.

(За старокраєвими газетами).

Покищо краєва преса не дає повної картини нещастя спричиненого зливами в останньому місяці. Щодня приходять нові звістки про місця залиті водою та необчислені шкоди нашого населення. Розлитий Сян, що перейшов пересічну висоту 5 метрів, загрожує місту. Вилив дійшов до шпиталя та електрівні. Вівторок пополудні вода, вдершись до електрівні, вкрила місто „кромішною тьмою". Дрова, що пливуть водою, загрожують залізничому мостові. Один гімназист IV. кл. Бернат, що вибрався лодкою на Сян, згинув. У Дрогобиччині вилила ріка Тисьмениця і затопила село Михаловичі. Населенне спаслося на поромах. У самбірськім та старосамбірськім повіті найбільше потерпіли села Крики та Корналівці. Залізничий шлях зі Старим Самбором був перерваний. Простір Болехів-Долина потапає. Між Станиславовом і Стриєм була тимчасова перерва залізничого руху. Бистриця залила станиславівське передмістє Книгинин. В околицях Галича Дністер залив присілки Вербів, Бабухів, Лоди, Задністре, Замлиння і т. и. В Бобреччині залита сила хат. Також на лісних просторах Підкарпатщини гірські потоки зірвали чимало мостів та прорвали шляхи місцевих залізниць, головно в лісах. Не вважаючи на страшенні шкоди, заподіяні всіми повінями, людських жертв майже нема. Точний перегляд усіх сіл залитих водою та втрат у них заняв би сторінку часописі.

* * *

Із Самбора доносять, що води знищили 20,000 моргів поля.

В перемиському повіті були залиті водою поля 52-ох громад. Знищений простір виносить 5,700 гектарів землі.

З Бібрки пишуть, що там усунулась піскова гора, підмита водою з безнастанних дощів. Камінї і пісок з усуненої гори засипали сусідні поля верствою, грубою подекуди на 60 центиметрів.

Три громади рогатинського повіта, Поплавники, Німшин і Гавівці так залиті водою, що влада наказала евакуацію людности тих сіл. В громадах Юнашівка, Козарі, Теметники, Мартинів і Денешівці того повіта залиті водою всі поля і сіножати.

В товмацькому повіті виступила з берегів ріка Ворона і залила поля й сіножати громад Красилівка, Голосків, Угорники і Отинія.

Вилив Прута підмулив і забрав три морги землі в селі Воскресінці, коломийського повіта.

В косівськім повіті забрали води Черемоша великі склади опалового і будівельного дерева, що були розміщені на березі. Забране водою дерево значно поушкоджувало береги. Потік Варашин знищив дорогу, що йде з Косова до Жабя.

* * *

Шкоди в деяких поодиноких повітах обчислено остак:

ПОВІТ БІБРКА. В 38 громадах знищено 2,000 моргів сіножатий, 250 моргів орного поля; шкода виносить 237,000 злотих.

ПОВ. БЕРЕЗІВ. 15 громад, 3,370 моргів поля; шкода на 426,000 злотих.

ПОВ. ДОБРОМИЛЬ. 27 громад; шкода приблизно 50,000 злотих.

ПОВ. ДРОГОБИЧ. 24,117 моргів сіножатий 4,653 моргів поля, шкода понад 2 міліони злотих.

ПОВ. ЯРОСЛАВ. 7,810 моргів орного поля, шкода 1,525,000 злотих.

ПОВ. КРОСНО. 560 моргів сіножатий; шкода 200,000 зл.

ПОВ. ЛАНЦУТ. Громад 15, знищених 5 тисячів моргів орного поля.

ПОВ. НІСКО. Громад 8, знищених 515 моргів сіножатий, 400 моргів орного поля, шкода 30,000 злотих.

ПОВ. ПЕРЕМИШЛЬ. Громад 52, знищених 6,840 моргів орного поля і сіножатий. Шкода покищо не устален.

ПОВ. РУДКИ. Громад 30, шкоди в більшій части на сіножатях ще не усталені.

ПОВ. САМБІР. Громад 14, 14,273 моргів сіножатий, 13,519 моргів орного поля, 15 хат, 30 господарських будинків; висота шкоди не устален.

Галицька доля.

Перемиський тижневик Український Голос пише:

Як виглядає у нас хлопський рай, про се свідчить така подія:

В селі Чагарах, повіт Збараж втопився з нужди господар Павло Дицюр. Мав він 8 дітий, а що не міг ніде найти заробітку, щоб виживити родину, тому з розпуки кинувся в воду і втопився.

Похід польського осадництва на українські землі.

(З промови посла С. Маківки в польському соймі 25-ого червня с. р.)

Характеристичне явище: Ми були свідками того, що в справі насилки осадників на наші землі, т. зв. польська лівиця, „Визволене" і ППС. (польська партія соціялістична) була навіть ревнійша ніж правиця. Звідкіля се дивне явище? **Імперіялістичні зазіхання польської лівиці, войовничо настроєної вже в перших роках відродження Польщі.** Робить воно се і далі. Хоче поправити істнованнє не коштом богацтв та просторів в **етнографічній Польщі, а коштом українських та білоруських селян.** Осьчому селяни ріжних національностий, які живуть спільно віками, не в силі стати одним фронтом у клясовій боротьбі.

Був час, коли влада в Польщі була в руках польських соціялістів та „Визволення", але вони не могли спромогтись на радикальні суспільні реформи. Вони се, **лякаючись власних обшарників,** перевели **закон про осадництво на східних окраїнах,** відбираючи зпід носа **малоземельному та безземельному українському селянинові землю на Волині, Холмщині, Підляшу, Поліссю та Східній Галичині.** Не диво, що при такому поведенню лівиці, обшарники могли вже скинути зі себе фіговий листок „лівости" і, взявши владу у свої руки, цупко тримати її донині. Стоячи при владі, обшарники і капіталісти в Польщі, все законодавство пристосовують до своїх інтересів і на ріжні домагання працюючих верств уступаються тільки в тих позиціях, які їм не виплачуються. Ясно, що в такій ситуації польське обшарництво не квапиться із земельною реформою і коли творить закони в звязку з перебудовою земельного устрою, то **вони або невикональні або захватно-польонізаційні,** які недогризок для своїх наймитів з польської лівиці, щоб ратувати свої фільварки в корінній Польщі.

Закон ухвалений соймом спрепарований так, щоб захищав дідичів і дозволяв парцелювати тільки майно, що є власністю держави, церковне, осіб, що не вернулися з Росії, і що не є Поляками. І так було воно в практиці. Земські уряди осудили, що такі маєтки можна парцелювати, бо се не шкодить обшарникам, які для забезпечення своєї власности провели принцип, щоб маєтки на річ парцеляції приймати за викупом, бо се нині неможливе. Щоб туманити жовнірів і піддержати віру, що обіцянки правдиві, кидають клич: „Земля, яку здобув польської жовнір — жовнірови". Під таким кличем пройшли грудневі закони з 1920 р. про військове осадництво на східних окраїнах („кресах"), а по сьому ідуть виправи на наші землі — на Україну, пізнійше на Литву, щоби створити „передрозбіорову" Польщу. Так викривили земельну реформу в Польщі. **З українських та білоруських земель, злитих потом і слізми нашого селянства, зробили кольонізаційний терен для панських наймитів — осадників.**

Щоб не обмежуватись до ствердження сих фактів, подам цифри. Згідно з грудневим законом 1920. р., як виказує урядова статистика, на т. зв. „кресах" перебрали на цілі осадництва 111,834 гект. і на них осадили 8,742 бувших військових. Статистика мовчить про їх національність, але ясно, що між охотниками польської армії не було Українців, дійсних господарів та автохтонів на східних землях. Українці боролись тоді у своїй армії для добра працюючого люду. Яке задання осадництва, найкрасше каже про се факт передачі українських та білоруських земель виключно Полякам. Про польське осадництво як про господарську необхідність немає що й казати, коли зважити, що навіть з тих 8,742 новоутворених господарств більшість попалась не малочи безземельним селянам а **в руки генералів, міністрів, епископів, урядів, міністрів, епископів, бувших і теперішних послів та сенаторів** (п. Васильчук: Тут є посли, які одержали пайки).

Се висліди даних міністерства, яке соромливо подало список проданих осель тільки в округах виленському, берестейському та білостоцькому. Та там, де осадників найбільше, — **про Волинь, Холмщину, Східну Галичину ні слова.**

Так само, в суперечь одноголосній постанові комісії земельних реформ, нема повної виказки парцель придбаних урядовцями, військовими та цивільними послами, сенаторами та їх родинами. Не згадано і про церковну землю, насильно відібрану в православних парохіях. Під натиском партій міністерство знехтувало постанову комісії і не дало точних даних, щоб вони не попали до відома населення, якому видиться його земля.

Розумію, що в інтересі таких партій як „Пяст" та „Визволене", з яких чільні члени одержали найбільше наділів, було здержати інформації про їх прізвища, бо се викликало невдоволення і зменьшило-би їх політичні впливи. За те скрізь балакають вони, що земельна реформа мусить бути переведена виключно в інтересах селянства і без кривди місцевого населення. А проте й ті дані, які є, вказують, що земля не припала йому. На всіх тих господарствах, які повстали, з вимком 4-ох, править або адміністратор, жінка, брат, мати, „жондца", а більшість віддали в аренду. Рахуючи, що пересічний простір тих „оселедків" є 41—2 гект., не можливо, щоби господар держав управителя, — хіба двох трох робітників. Се значить, що властниками всіх сих наділів є офіцири або урядовці, а що торкається розпарцельованих земель то вони здебільша **перейшли в нефахові руки.**

Теперішний стан їх господарки в ніякім разі не може виправдати твердження, що осадники є постами господарської культури. Дійсність перечить сьому. Як ствердила комісія земельних реформ, на протязі 5 літ більш 80 проц. осадників ще не загосподарилось. **(Голос: і не загосподариться!),** а пригадайте собі, панове, кілько гроша пішло на сю осадницю акцію. Кождий осадник одержав будівельний матеріял, підмогу на інвентар та на насіння **(пос. Васильчук: Продав і пропив!).** Щорічний буджет міністерства земельних рехорм преліміную на се великі суми, а коли не вистачає гроший, то переводить у прискореним темпі, поза буджетом, як в 1923 р. і минулім, великі гроші.

НОВА ПОВІНЬ АРЕШТОВАНЬ У ЛЬВОВІ.

Дня 23. червня о год. 6 ранку перевела львівська поліція ревізію у п. Качмарських при вул. Вишневецьких ч. 2. і при тім арештувала 8 осіб. Арештовано: Волощака Дмитра, Гриневича Осипа, Лилика Миколу, Івасьова Луку, Бунду Миколу, Ваньчицького Юрка, Качмарського Володимира. Всі вони студенти українського університету. Качмарський кандидат учит. семинарії. Причина ревізії та арешту невідома.

„ЦЕНЗУРНИЙ ЛИСТ".

Під наведеним вгорі наголовком „Новий Час" друкує таке повідомлення:

„Цими днями одним з українських емігрантів у Болгарії отримано листа від його дружини вчительки з Катеринославщини.

Цей звичайнісенький лист, після отриманих нами пояснень, має зовсім незвичайний зміст.

З огляду на це подаємо його до відома нашого ширшого загалу.

Аби він був цілком зрозумілий подаємо пояснення та стислі характеристики тих осіб, які фігурують в зазначеному листі:

1) Трохим — бувший волосний писар, червоноармеєць, розстріляний в 1919 році, як чекист. Очевидно Трохим має символізувати ГПУ (ЧЕКА).

2) Гаращук — відомий в околиці конокрад. При царському режимі був засуджений до вічної тяжкої вязниці (каторги).

3) Дядько Пипил — родич авторки листа. Жив на Таврії. В 1921-му році помер від голоду.

4) Микола та Юхим — двоє односельчан авторки листа. Оба вони вернулися до-дому по амнестії з Польщі.

5) Степан — брат Миколи, розстріляний большевиками ще в осени 1921-го року.

Тепер подаємо витяги зі самого листа:

„...Не гнівайся на нас за те, що ми так затрималися з відповіддю. Не ми цьому винні, а твій хрестний батько Трохим, який отримавши твого листа, передав його нам майже через два місяці. Він дивується, що ти й досі сидиш за кордоном... Навіть трохи й нагримав... Чудна людина отсей Трохим — не проходить дня, щоби він не полаявся з ким, а то й до бійки доходить. В останній час він здорово запив. Люди кажуть, що він почав злодійкувати... Але це тільки так язиками плещуть, бо по натурі він добра людина. Наколи-би це була правда, то він не товаришував-би з Гаращуком. Гаращука ти, певно, памятаєш — це старший син Мотрі. Він вже другий рік вдома і головне нині у Виконавчому Комітеті волости...

Життя у нас входить в норму й стає ліпшим. Хвалити Бога ми вже не біднійці від дядька Пилипа. Тому присилати нам нічого не треба.

Ти ремствуєш на нас і попікаєш за те, що ми тебе забули й нічого не пишемо про своє життя. Але як-би ти міг заглянути в мою душу, то таких-би слів ніколи не написав... Та я не сердюсь на тебе... Колись порахуємося... З трьох листів, про які ти згадуєш, ми отримали тільки два останніх. Третій, мабуть, в дорозі...

Чому ти так обережно, мов боїшся, запитуєш — чи можеш ти повернутися до-дому... Чи не переслідуватимуть тебе за те, що ти емігрував.

Микола та Юхим давно вже амнистирувалися й живуть дома. Один з них (Микола) господарює зі своїм братом Степаном, а другий Юхим поїхав до міста на заробітки.

Отже бачиш, мій любий, другі не питають, а ти... Гадаю, що після цього ти знатимеш, що тобі треба робити і не будеш більше вагатися..."

Дальша частина листа має цілком інтимний та персональний характер.

Емігрант, який передав нам цього листа, просив його опублікувати, яко пересторогу для емігрантів, які мусять знати, що за листуванням зі закордоном Г. П. У. уважно слідкує, листи затримує, а де-які й зовсім не віддає, підшиваючи їх мабуть до невиконаних справ; що амнестія є обдуою, яка кінчається розстрілом, або висилкою на заробітки; що нарід страшенно зубожів і перед кожним на Україні стоїть страшна примара голодової смерти...

Для більшости емігрантів все це, звичайно, не новина.

І лист цей цікавий не тільки цим.

Головна його цікавість полягає в тому, що він може служити клясичним зразком того, як можна обійти навіть большевицьку цензуру і написати самою цензурною мовою про те, про що в Совдепії не тільки говорити, але й думати не дозволено..."

В одному з попередніх наших „Бюлетенів" ми друкували цілу низку витягів з тих листів, які отримано нашими емігрантами тут в Румунії. В тих листах про це-ж саме писалося в цілком одвертій формі.

Чим-же пояснити таку одвертість: чи не зменшенням терору та чи не скріпленням совітського режиму, який менш уважно слідкує за листуванням...

Ні, не цим. Лист вчительки дає нам повний малюнок життя на Україні...

Одвертість листів пояснюється тим, що життя під окупацією большевиків набрало таких жахливих форм, при яких зник всякий страх перед смертю. Вмерти стало щастям, життя — пекольною мукою.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1926.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про його знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотівби аби їх фотографії були поміщені в календари на 1926 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 31. липня б. р. Рівночасно проситься присилати з фотографією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритє коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Вс. письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВІСТИ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Електрика на селі.

Поруч з великим електробудівництвом районових електричних станцій коштом державного буджету, в Радянському Союзі ширшиться будівництво електричних станцій і на місцеві кошти.

На Вкраїні збудовано багато дрібних електричних станцій на селі. Ці станції будувались здебільшого по почину й коштом місцевих сільсько-господарських товариств. В січні 1925 р. харківський відділ електр. маш. тресту обладнав електричну станцію в селі Вільшанах на Харківщині.

15. травня закінчилася будова електричної станції в с. Весищево. Сила на цій станції вистарчить на 1000 установлених лямп.

1. червня закінчилася електрифікація села Кременної на Донеччині. Сила електрики вистарчить для 3 тисячі установлених лямп.

Крім цього заводять електрику по многих инших селах Харківщини та Донеччини.

ГОРА ЛЬВА.

Кождому, хто оглядав колинебудь панораму міста Львова, мусів мимоволі кинутися в очі бездеревний, сильно знищений шпиль гори. Є це гора Льва, або загально відома Лиса або Піскова гора, що находиться між Театинською вул. і Войтіха. Чому вона зветься горою кн. Льва, річ не вияснена, в кождому разі це памятка старовини, яку колись берегли й шанували.

В останніх часах гора підупала. Не щадить її ні рука людини, ні сама природа, яка вітрами й дощами змиває голі боки і відриває каміні зломи. Врешті появився голос у львівській польській пресі, що гора ця „компромітує" естетичний вид Львова і радить її цілком знищити.

Таємнича гора станула сама в своїй обороні. Коли вірити оповіданню якогось анонімного дописувача одної з львівських часописів, мав він помітити таке:

Дня 11. березня переходив він поуз цієї гори. На дворі лютував страшний борвій, який кидав тумани піску й снігу. Ось вітер відриває велику брилу піску з гори Льва а в отворі прохожий бачить постать лицаря в зброї. Привид тревав тільки момент, бо знову подув вітер і постать зникла. На місці, де показалася постать лицаря, найшов опісля цей прохожий срібний гріш.

Скільки правди в цьому легендарному оповіданню, важко сказати...

Марко Скритий.

ТОМУ МІСЯЦЬ ЩЕ.

Я сидів там весь вечір
І співав і страждав
І зболілого серця
Я заєдно питав:
Чи ти, вскорблене серце,
По вчерашньому дні
Ще кохаєш, ще нудиш,
Чи ще любиш її?
А у відповідь серце
Бе, тріпочесь в мені
І шепоче: Я люблю,
Я кохаю її!

Я дивився на Тебе
І весь час споминав,
Як недавно, лиш місяць,
Я присягу складав;
Що на вічнії віки
Я для Тебе живу,
Що Тобі лиш віддам я
Любов щиру свою...

Як щасливий я чувся
Тому місяць іще,
А вже днесь важкий біль
Знов під серцем пече...
Тому місяць я серцем
Цілував Твої коси —
Нині тєсане серце
Плачем скорбним голосить,
Бо я долю пропащу
Був знайшов, віднукав,
І наново згубив...
І тепер я пропав...

НЕБУВАЛЕ. У НАС ДІСТАНЕТЕ
ПОРАДНИК ЛІКАРСЬКИЙ
з многими ілюстраціями — Ціна за книжку 20ц.
Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Ще про питаннє наших шкіл в старому краю.

Ще до траґічної смерти в ґімназії СС. Василіянок у Львові.

(З львівського Діла).

До серії траґічних випадків, яких підставою є клясифікація чи іспити, прибула нова жертва. Я не дуже склонний вірити запевненням, що школа не несе ніякої вини, а тільки домашні відносини. А чогож саме молоденька дівчина поповнила самовбийство в школі і в день видачі свідоцтв, а не тиждень перед тим, поза школою? Я, як батько дітей, які теж ходять до школи, забираю слово і жадаю висвітлення справи. Батько при найбільше невідрадних матеріяльних умовах, все таки тягнеться з останнього, щоби дитині уможливити добування знання, а тут нараз така страшна несподіванка. Я вповні поділяю розпуку батька, бо ніхто не заручить мені, чи з моєю дитиною не станеться в школі те саме, а батька, що бажав би смерти своїй дитині, нема.

Над цим фактом треба дуже призадуматися. Це не відокремлений випадок, бо подібне ділося і в польських школах. Коли не хочемо, щоби наші діти йшли слідами тих, що траґічно покінчили з життям — а приклад заразливий — то треба якось зарадити лиху.

Я піддаю, покищо, спільне і рівнорядне співділання батьків з учителями. Батько при нинішних важких обставинах звичайно не має змоги слідити за вихованнем дитини; по кожній конференції йому сухо і навчительським голосом заявляють в канцелярії ґімназії, що його дитина виказана з того і того. — І тільки!

Признаюсь, що на мені робить найприкрійше враження такий учитель, що не відповідає просто, як поводиться дитина, а зазирає до нотеса і відти читає, що дитина тоді а тоді дістала достаточно, чи як там. Той педаґоґ не є педаґоґом а урядовцем, бо педаґоґ знакомиться з душею дитини, а урядовець зі всякими паперовими лахміттями. Такої педаґоґії ми не хочемо і не бажаємо. Вже російська середня школа знала Ради Батьків, перед якою директор ґімназії „действітельний статскій совєтнік" а по галицьки екселенція, мусів виправдуватися на роблені закиди. І пішла була спільна праця батьків і вчителів над вихованням дітей, а не фабрикацією нот, чи кандидатів на будучих урядовців для держави. Ніодна учительська конференція не відбувалася без повідомлення і запрошення на неї відпоручників Ради Батьків. Успіхи були незвичайно добрі. Може би ми до чогось такого додумалися та зійшли з дотеперішньої практики. А чейже педаґоґи, крім неписаних моральних умов, мають ще з нами неписані умови про винагороду за їх труд. Коли це приватна школа, то платимо безпосередно, а коли державна то посередно — а миж таки хочемо знати, що нам дають за нащ податок! Як би ми прийшли до виміни думок, то хто знає, чи прийшлоби до суботнішної траґедії молодої дівчини.

Скаже певно дехто, що шкільні постанови не передбачують цього; а на що нам така школа, що ломить дітей? Будуймо школу, яка виховувала би громадян а не фабрикувала кандидатів так званого інтеліґентного люмпенпролетаріяту для обслугування канцелярій, де вони мають тільки „слушать і не розсуждать". Школа є на те, аби виховувати, а не на те, щоби писати ноти. Вийдім вже раз з тої схолястики, яка ломить тільки характер дитини, віддаймо мішок учености за крихту характеру. Ми на своїм смітнику бачили тільки школи найблизших сусідів. А що дала їх школа? Багато там характерних людей вийшло? Здаеться пальців одної руки за багато для перечислення. А ми взоруємося на тій школі!

Ще раз кличу: Переглянььмо як найскорше наші взаємини, злізьмо з педесталів, бо можуть чекати нас нові жертви, а ми батьки ніяк не хочемо приносити наших дітий у жертву.

Інж. П. Волосенка.

ЯК ДОВГО ЖИВУТЬ РОСТИНИ?

Плющ (прочетан)	200 літ
Вяз	400 „
Акація	400 „
Бук	500 „
Смерека	600 „
Модерев	600 „
Помаранча	650 „
Клен	650 „
Липа	1200 „
Мамутове дерево	1500 „
Каштан їдальний	1900 „
Оріх волоський	2000 „
Кипарис	2000 „
Дуб	2000 „
Оливне дерево	2000 „
Плятан	2200 „
Кедр	3000 „
Тис	3000 „
Кинарис болотн.	4000 „
Баобаб	5000 „
Смоче дерево	6000 „

Марко Скритий.

СКАЖИ, ЧИ МИ ЗІЙДЕМОСЬ?

Скажи, чи ми зійдемось
В життю коли обоє,
Чи я ще поцілую
Горяче личко твоє?

Скажи, чи ще настануть,
Для нас безсонні ночі,
Чи глянем ми взаїмно
В свої прагнучі очі?

Скажи, чи ще будемо
Коли снігом бродити,
Незнаними стежками
Будемо ми ходити?

Скажи, чи ми будемо
Обоє ще співати,
Взаїмно чар кохання
Будемо випивати?

Скажи, моє бо серце
На відповідь чекає,
Від споминів пекучих
Горить і не згасає...

Скажи, бо доріжками,
Що ми ішли обоє,
Я сам тепер блукаю,
Шукаю за тобою...

Тебе, тебе шукаю
— Розрадоньки своєї,
Й тебе я не находжу,
Ані тіни твоєї...

Новість! Українці! Поміч!
ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, КАЛІФОРНІЯ.
Заходом Товариства Просвіта ім. Тараса Шевченка
— устроюється —
ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ І БАЛЬ
в суботу, 1. серпня (августа)
Saturday, August 1. 1925.
в гали Y. W. C. A.
435 North Boyle Ave.
Карою можна доїхати по четвертій вулиці, Іст 4 стріт.
У виступах беруть участь:
1) Гарно вишколений Хор під управою п. Лишньовського.
2) Першорядна Орхестра.
3) Відспіває сольо п. С. В.
4) Деклямації.
Проситься всіх щирих Українців на сей концерт і баль прибути, а також забрати з собою своїх знакомих, аби ми всі з собою близше пізнались і подружились. Прехороші сказчні вечері котрі на вас чекати будуть. До танцю буде приґравати прегарна музика.
Прийдіть, а не пожалуєте! Не забудьте, що се перший виступ Українців в Лос Енджелес і околиці. Початок виступу о год. 7.30. За добру забаву ручить Комітет.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

Захарій Топелій.

ПІКУ МАТТІ.

(Докінчення).

— Я не хочу спідниці! — кричав Піку Матті й почервонів як буряк, бо пригадав собі цей стид, якого наївся за тую спідницю. „Ні, за ніщо в світі не возьму спідниці. Я хочу дідусевих штанів.."

— Чи чув хто таке! — сказав дідусь. — Ну, ходи, попровадь мене на вишку, то попробуємо, як тобі пасують штани.

Хто був веселійший від Піку Матті? Він наче кіт видрапався на гору по драбині, так що дідусь ледви міг лізти за ним.

Прийшли до великої, на зелено помальованої скрині, що стояла в самому куті вишки. Піку все мав для неї великий пошанівок, скільки разів був тут на горі, щоби укладати пастки на миші. Перше, що малому впало в очі, то була велика шабля з лискучою піхвою. „Я хочу тої шаблі!" викликував він.

— Держиж шаблю, а я витягну зі скрині мундір.

Піку Матті взяв шаблю. Була така тяжка, що ледви міг піднести її. Старенький дідусь поплескав його приязно по щоці.

— Коли виростеш, — сказав дідусь — то може бути, що вже будеш носити й шаблю і битимешся за батьківщину. Чи хочеш, Піку?

— Хочу, — сказав хлопчик і випростувався як міг високо. — Я їм усім повідрубую голови, скільки їх не було би.

— Ого, — сказав дідусь — скільки їх не було би? То залежатиме від того, з ким будеш воювати.

— Так, — запримітив Піку вдумчиво. — Я повідрубую голови вовкам і яструбам і кропиві тай всім, хто робить що злого дідусеви й бабусі. Так, дідусю. А потім повідрубую голови всім тим, що мене прозивають дівчиною.

— Ну, ну, Піку, лище не так грізно. Ось на, маєш штани. Ти певно хочеш ще й фрака?

— Хочу дідусю, і шаблю також і капелюх також.

— То-то раз з тебе хлопець, сказав дідусь. — Все дістанеш, але лише тоді, коли не підеш дальше як до воріт, як пан преїде.

— Добре, дідуню.

Ледви оба злізли з вишки, як наднесло вулицею поліцая наче бурю і давай кричати в ліво і в право, що люди мають розступитися, бо високий пан задержиться тут кілька хвиль. Тепер усюди счинився рух, навіть у хаті. Вдягнули Піку Матті в дідусеві штани. Були сірі з ясносиніми лямівками по боках, а такі великі й широкі, що Піку зовсім добре помістився би в одній штанці, який великий був.

Так, осьтак воно виглядало, але підтягнути треба було їх! Половину загнули на долині, другу половину підвязали хустиною під раменем. Таксамо сумно було з сіртуком. Був також сірий з синіми вилогами, а зроблений радше на великана як для такого ліліпута. Рукави волікпись по землі, як накинув собі його, а поли замітали подвіря. — „Ба, так не йде, — сказала бабуся і попідпинала шпильками рукави й поли. Піку вважав усе це зайвим. Тепер насадили йому вояцький капелюх. Був би опав йому аж на барки, але до половини випхали його сіном. Вкінці перевязали йому тяжку шаблю, що тяглася по землі й лицар-ліліпут був готовий. Ніколи ще не вертав ніодин лицар так гордо з побідного бою, як гордий був Піку, коли вперве вадягнув штани. Ціла маленька, кругла фігура зникла в широкому одязі, як рибка у морі. Видно було лише чесні, сірі оченята, свіжі рожеві щічки і кирпатенький носик із вузкого отвору між ковніром і капелюхом. Коли так пишно й велично зодягли його, чути було як по кремінцях брязчала шабля. Шпильки повипадали, рукави й поли робили, що самі хотіли, капелюх хитався в право й ліво. Цілий той відважний лицар здавалося, що кождим кроком туй-туй перевернеться під тягарем своєї лицарської сміливости. Вже давно старенькі не сміялися так щиро, як тепер. Дідусь, що міг чути, але не бачив цілого того зоруження, замахнув хлопчиком кілька разів сюди й туди, поцілував у носик, що визирав і сказав: „Хай Бог благословить тебе, маленький Піку, хай ніколи не носить гірший хлопець цього старого мундіра бернебурґійця. Вважай, як надїде той високий пан, мусиш поздоровити, бачиш осьтак, — і дідусь навчив внука зовсім докладно, як має стати наче свічка, по вояцькому глядіти, ліва рука при боці, а права при чолі.

— Добре, дідусю, — сказав Піку Матті, який все був понятливий.

Ледви станув Піку на становищі біля воріт, як далеко в долі показалась хмара куряви. Надїхав високий пан, що аж кінські підкови іскри давали. Ось він уже зовсім близько — ух, як то скоро йшло!... Візник викликнув „тпру" а зараз потім крикнув: „Відчинити ворота, раз-два!" Справа малася так, що сам мостовий у власній особі станув при воротах, щоби все на час було в порядку і щоби ворота на даний знак відчинилися. Високий пан набрав би доброї думки про тутешній порядок і точність.

Колиж віз наче скора лискавка надїхав близше, не сталось ніщо кращого над це, що мостовий хотів поклонитися якнайпокірнійше. Одна хвилиночка і вже лежав він у мокрому рові. Це писаря, який лише ждав приказу, так збентежило, що без приказу свого начальника і не подумав відчинити ворота. Так вони й осталися урядово зачинені перед носом начальства.

Віз мусів пристанути, високий пан виглянув здивовано, а відтак дальше кричав без упину: „Відчинити ворота!" Тут виступив Піку Маті, хоч і з великим трудом, відчинив ворота і засалютував точно так, як це дідусь показував йому, менше-більше так, як учиться присідати тресований песик. Візник луснув із батога, коні рушили, але в противну тп лю пан із воза озвався: „Стій"! Віз знову станув.

— Щож це за фіґурка в бернебурґськім мундурі: — звернувся високий пан до Піку Матті й засміявся так сердечно, що аж віз затрясся. Піку Матті ніщо не розумів, пригадав собі лише, що йому говорив дідусь і знову засалютував так по військовому і святочно, як лише міг. Це ще більше розвеселило великого пана. Він спитав присутних про батьків хлопця. Мостовий, який вже видобувся з рова оповів, що хлопчина цей круглий сирота, а жиє в свого дідуся, зруйнованого, зубожілого вояка, на ймення Гуґ. Мостовий говорив це згірдливо, як то часом буває, коли пан бурмистр на засіданні говорить про мешканців дому вбогих. Та немало здивувався він, коли при цих словах високий пан висів із воза й пійшов просто до хати.

То треба було вам бачити! Старенька бабуся з жаху мало що не впала зі стільця, як той незнакомий великий пан увійшов до хати. Але дідусь не бачив ніщо, тому мав більше відваги і ввічливо показав туди, де знав, що там стоїть лавка.

— Здорові були, добрі люди, — сказав начальник краю й стиснув старенькому щиро руку. — Здається мені, пізнаю тебе, старий приятелю, — говорив він дальше, приглядаючися добре дідусеви. Чи не є ти Гуґ із 39-го числа, колишньої моєї чети?

— Так, пане командант, — відповів дідусь вельми здивований, бо пізнав голос.

— Слава Богу, що я тебе найшов, — сказав високий пан. — Чи ти забув, що то якраз ти серед найбільшого розгару бою взяв мене на плечі та поніс через ріку, як я ранений і зомлілий мало що не попав в руки неприятеля? А колиб ти й забув це, то, гадаєш, що я міг би забути це? Після заключення мира не чув я вже ніщо про тебе, я шукав тебе довго, а вкінці я думав, що ти вбитий. Та ось я віднайшов тебе і тепер рад би заопікуватися тобою, твоєю жінкою і тим малим хлопчиком. Чудовий хлопець!

З цими словами взяв великий пан Піку Матті попід рамена, підніс його в гору й поцілував так кріпко, що хлопчикови злетів капелюх із голови, шабля забрязчала, а з блюзи й штанів повипадали всі шпильки.

— Пусти мене, — сказав Піку — ти випустив капелюх на землю, а дідо буде сердитися.

— Любий, ласкавий пане, — озвалася бабуся й завстидалася дуже за поведення Піку — будьте такі ласкаві, не беріть цього за-зле, що хлопець говорить таке. Бог свідком, він ще не привик до людий.

— За те дідусь дістане ліпший капелюх, — сказав командант — а ви, добра бабусю, не журіться, що дитина жибонить. Він і добре робить, що уймився за свій капелюх. Чуєш, Піку, ти мені виглядаєш на такого, начеб із тебе з часом міг бути славний чоловік. Чи маєш охоту, бути сміливим вояком, таким як твій дідо був?

— Дідусь каже, що то залежить від того, проти кого я воюватиму, — відповів Піку.

— Хитрун ти мені, хитрун,— сказав командант і засміявся. — Так, значиться, ти такий сміливий?

— Так, пане командант, то тому, що він нині вперше надягнув штани, а відвага приходить із штанами.

— Радше скажи, що вона приходить із бернебурґським мундіром! — запримітив командант. — Ще богато є в цьому зношеному мундурі диму з стрільного пороху й багато чести, а такі спомини переходять із покління на покоління. Та тепер нові часи і з хлопчини може ще батьківщина мати оборону. Чи ти сильний, малий чоловіче?

Піку не відповів, витягнув лише вказуючий палець, так начеб хотів щось бавитися.

— Бачу по тобі, — сказав начальник краю з усміхом — що ти будеш сильний як медвідь, як ще рамя твоє підросте. Чи не пішов би ти зі мною, щодня їстимеш біленький хліб і питимеш молоко? Може часом будуть солодкові коріні і бублики, як будеш чемненький.

— А дістану коня до їзди? — спитав хлопець.

— Самособою, — відповів начальник краю.

Піку подумав хвилинку. Його сині оченята бігали від начальника до дідуся, від дідуся до бабусі, а від бабусі знову до начальника. Вкінці він сховався за спину дідусеви й сказав:

— Я останусь в дідуся й бабусі.

— Алеж, — сказав сліпий вояк зворушено — у дідуся маєш лише черствий хліб, воду й вуджену рибу. Чи не чуєш, що ласкавий пан дає тобі білий хліб, молоко й инші добрі речі, тай подумай, дістанеш коня верхівця.

— Я хочу остатися в дідуся! я не хочу йти від дідуся! — кричав Піку Матті, а сльози застрягли йому в горлі.

— Ти славний хлопець, — сказав начальник із сльозами в очах і погладив хлопчика по горячому личку. — Оставай, оставай у дідуся. Я постараюся, що вже ні дудусь, ані бабуся, ні ти не знатимете біди, а як ти колись виростеш на славного у світі чоловіка, то відвідай мене, як би я ще жив, я дам тобі поле для плуга й ліс, щоби рубати дрова. І чи ти будеш селянин чи вояк, то все одно, коби ти лише був чесним і вірним сином твоєї батьківщини. Добре, Піку?

— Добре, — сказав хлопчик спокійно й рішуче.

— Хай Бог тебе благословить, моя дитино — сказали дідусь і бабуся зворушено.

— Господь хай благословить нашу батьківщину й дасть їй багато таких вірних синів як ти, мій Піку, — додав начальник краю. — Бо, — говорив він дальше — не один утікає перед убогим, черствим хлібом і йде за білим хлібом. Але що вони з цього мають, то знає лише Бог і їх совість. Батьківщина їх не має із цього ніякого хісна. Шануй батька й неньку хоч як вони вбогі, щоби тобі добре було і щоби ти довго прожив на землі.

— То є в читанці, — сказав Піку Матті.

— Так, але не є воно в серцях усіх, — відповів начальник краю.

Переклав із фінляндського

Михайло Левченко.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ҐАЛЬОВЕ МУЗИЧНЕ СВЯТО
в VICTORY HALL, HENDERSON & YORK STS
JERSEY CITY, N. J.
ДВА ВЕЧЕРІ
СЕРЕДА І ЧЕТВЕР 29 і 30 ЛИПНЯ (JULY) 1925 Р.
Початок точно о годині 8.30 вечер.
За окремим дозволом правительства Злучених Держав.
Перший раз в історії Америки.
Сензація Лондону, Парижа, Берліна, Риму, Міляну
КУБАНСЬКИЙ КОЗАЦЬКИЙ ХОР
20 СПІВАКІВ СОЛІСТІВ МУЗИКАНТІВ ТАНЦЮРИСТІВ 20
СТЕПАН ШЕЛУХИН, управитель.
Спеціяльні літні ціни: 50 цнт., $1.00, $1.50, $2.00.
БІЛЕТИ МОЖНА НАБУТИ В СВОБОДІ
83 Ґранд Стріт, Джерзи Сіті, Н. Дж.

Тепер кождий Українець буде мати свою бібліотеку!

ЧИТАЙТЕ!

Се вже неоспоримий факт, що читанне книжок не тільки хосенне для чоловіка тому, що чоловік набирає розуму і широкого погляду на світ, але воно підносить чоловіка високо понад рівень буденного життя. Чоловік в одній хвилі може переноситись без труду і клопоту і видатків з автором (писменником) в ріжні краї; може приглядатись, не виходивши з хати, як виглядає край і життє людий, котрі тисячі миль далеко від нього живуть. Може плакати і радуватись разом із людьми, про котрих життє він в книжці читає. Може заглянути глибоко в душу тих людий, про котрих в книжці пишеться. Одним словом, добра книжка се найкрасша забава, найкрасший товариш людського життя, найкрасший засіб до ушляхотнення чоловіка.

Цивілізація і поступ світа розпочались доперва тоді, коли вигадано письмо, і колиб не було письма, а ще більше колиб не було друку, світ навіки позістав би диким, не цивілізованим, бо все, що чоловік видумав, все, що чоловік нового придбав, — се він списав у книжках і передав потомности.

Отжеж, як бачите, книжка се найбільший засіб цивілізації. Тож кождий, чи малий чи великий, чи мущина чи женщина, повинен черпати цілюще добро повною жменею із сеї кирниці цивілізації, як се роблять всі другі культурні народи.

Книгарня Свободи, котра є власностю У. Н. Союза, продає здавна українські книжки, головним чином задля ширення просвіти і знання, бо яко національна, культурна установа вона не має на меті бизнесу тільки культурну місію.

В останніх роках книгарня Свободи придбала з Европи найкрасші твори наших давніх і теперішніх писменників.

Їх твори повинні бути в кождій українській хаті, бо в культурних людий в кождій хаті повинна бути **бодай маленька рідна бібліотека.**

Що може Українець або Українка говорити про культурний скарб своєї рідної нації, коли в їх хаті нема ані знаку тої культури? Ані одніської красшої української книжки?

Таж прецінь від часу до часу до хати прийдуть сусіди, знакомі, або сторонні і спитаються: Де Ваші українські книжки? Чи Ви час від часу вечерами не перечитуєте собі і дітям українських книжок?

Щоб сій недостачі зарадити, постановила книгарня Свободи пійти на зустріч читачам Свободи і членам Свободи і отсим розписує

НЕБУВАЛУ ДОСІ ПРОДАЖ КНИЖОК З ПРЕМІЯМИ.

Беремо так, що кождий читач Свободи або член У. Н. Союза купує або може купити українських книжок **за 2 долярі річно.**

Се видаток **для себе,** для свого духового скарбу, раз у рік, невеликий.

10,000 Українців може тільки видати у рік, а колиб вони видали ту маленьку суму **всі разом,** то книгарня Свободи дістала-б разом значнійшу суму гроша, за яку придбала-б нових книжок з Европи, а також видала би тут чимало гарних, хосенних і дуже потрібних для американських Українців книжок.

Все те можливо зробити і то в скорому часі, як лиш буде **охота** у кождого з нас сею справою дійсно і то зараз заінтересуватись, а не відкладати на завтра, а із завтра на позавтра і т. д.

Книгарня Свободи хоче сю акцію улекщити і щоб загал до неї заохотити, **признає купуючим книжки великі премії.**

І так:

Хто пришле $1.00, має право вибрати собі книжок

за	$1.25;
2 за	$2.50;
3 за	$3.75;
4 за	$5.00;
5 за	$6.25;

До премій не входять шкільні книжки як: Букварі, читанки II. кляси і III. кляси.

Хто пришле гроший більше, має розмірно таксамо право дістати книжок вартости більше процентово.

Тож просимо часу не гаїти, а спішитись, поки є сі премії в силі.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА

НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА

З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „SVOBODA," 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ІМІҐРАЦІЯ ДО ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ.

Після того, як Сполучені Держави обмежили іміґрацію до північної Америки, перелюднені европейські й азійські країни звертають все більшу увагу на Південну Америку, яка не тільки допускає, а й запрошує нових поселенців. Вже й доси іміґрація до Південної Америки була досить численна, передівсім до Арґентини, Параґваю, Бразилії і Перу. В Арґентину пересилялися майже тільки Еспанці і Італійці. В Бразилії теж дуже богато Італійців і на півдні ще великі німецькі кольонії з якого пів мілiона німецького населення. Останними роками переселилося туди яких сорок тисяч Японців. Одначе південно-американські країни взагалі дуже слабо заселені і тому стараються притягнути до себе все ще нових еміґрантів, особливо на землю, для хліборобства. Мало не всі ще роздають земельні наділи даром або пів-даром, перевозять іміґрантів з порту (деякі навіть з заграниці) даром на місце поселення, помагають хліборобським знаряддям, звільняють від податків і дають всякі инші полекші Одначе треба мати на увазі, що фінансове становище південно-американських країн не все таке, щоб в кождім випадку можна певно рахувати, що вони виконають всі ті щедрі постанови своїх іміґраційних законів.

Іміґрантів-хліборобів і їх родини, що прибувають до Ріо де Жанейро (головний порт Бразилії), правительство своїм коштом удержує і перевозить на місце поселення. Можуть зараз робити контракти з фармерами і виїзджати за хліборобських робітників на фармах або можуть поселятися в державних кольоніях як самостійні господарі. Ті, що хочуть іти на кольонії, мають слідуючі права: дістають свобідний переїзд на місце призначення; можуть на протязі перших 6-ти до 8. міс. працювати при будові доріг або яких инших роботах по три дні в тижні (половину часу), щоб мати заробіток до першого жнива; дістають від держави хліборобське знаряддя, насіння і т. и. ліки і лікарську опіку на протязі першого року; початкове і хліборобське навчання для дітей до чотирнайцятого року.

Пересічний земельний наділ обіймає 25 гектарів (62 акри) і продається по вісім до 30 мілрейсів за гектар (мілрейс—коло пів доляра). Ті наділи можна купити з домами або без домів. Тим що хочуть ставити свої власні доми, уряд постачає тимчасові помешкання. Кольоністи можуть сплачувати ті наділи щорічними ратами на протязі пяти до восьми літ, починаючи аж від четвертого року поселення.

Коли хто приїзджає з родиною з що найменш трьох осіб від 12 до 50 року життя і поселюються в держ. кольонії на землі, то від ціни його наділу і хати йому відраховують кошти його переїзду через море (третьою клясою).

Подібні іміґраційні постанови мають і инші південно-американські країни.

Параґвай дає свобідний переїзд з Буенос Айрес або Монтевідео в глибину краю, де відкрито для нових поселенців широкі земельні простори. Іміґранти-хлібороби можуть набувати наділи по 20 гектарів (коло 50 акрів) коштом по приблизно одному долярови і 60 центів за акр. Сплачувати можна на протязі пяти літ. Окрім наділу хліборобської землі можна окремо купити пасовисько.

Арґентина теж має публичні землі для чужих поселенців. Землю можна арендувати на десять літ по пять долярів за гектар (два з половиною акри). Купувати можна не більше, як по два паї по 250 акрів рільної землі і по одному паю пасовиська. Поселенець обовязаний загосподарити ту землю на протязі двох літ і вложити капітал 1000 долярів в купно худоби і ще деякі гроші в будинки.

В Перу публичні землі продають або арендують корпораціям, як теж і окремим людям. Управна земля вздовж побережа є у власности передівсім богатих власників і величезних корпорацій. Далі в глиб краю земля належить до громад.

Чілі має тепер закон, по якому дає свобідний транспорт кольоністам з чужих портів на місце призначення. Кождий голова родини може дістати 160 гектарів землі і державну допомогу на будинки, хліборобське знаряддя і таке инше.

Як сказано, точне виконання тих постанов залежить від фінансових можливостей південно-американських країн, які в них не все однакові. Одначе нема сумніву, що землі в Південній Америці ще дуже богато і що тепер вона буде головно забирати надвишку населення Европи і Азії.

ПОШУКУЮТЬ БАТЬКА.

Стефан Лещишин із Вилка Беррі, Па., літ 47, вдовець, батько 7 дітий, покинув дня 1-го грудня, 1924, родину і хату і пропав без вісти.

Дітьми опікується тітка покійної жінки Лещишина. Хто знав би що небудь про нього, нехай подасть до відома на адресу:

Peter Herman
860 N. Washington St.
WILKES BARRE, PA.

„ЖАНДАРМИ" „ДУХОВНІ

Під таким наголовком поміщує виленська „Kryniсa" ч. 17 з 26/IV ц. р. таку статтю: „Всі ми добре пригадуємо собі російські порядки і той релігійний та національний гніт, який був за царату. Богато було таких, що не могли знести тих порядків і нарікали на насильства й несправедливість російських урядників. Але найбільше нарікали люди на те, що російські батюшки (священики) йшли разом з поліцією. Батюшки помагали поліції і були немовби „духовними жандарми." Коли тільки показався в парахії акийсь „підозрілий" чоловік, так вже за ним слідило пильно око батюшки. не доглянули часом псльпсдго І коли урядник або поліцай часом не доглянули його, або не хотіли доглянути, то око „духовного „жандарма" бачило всьо — і воно показувало на тих, яких уважало за ворога для „царя й отчества". Тоді такого неборака брали і гнали просто в тюрму. Щоб вияснити собі причину того дикого явища в духовнім життю, люди говорили, що батюшки поступають так силою присяги, зложеної російському урядови, що будуть всіма силами викорінювати „крамолу" і всілякий бунт на „русскій" землі... Люди були навіть переконані, що батюшки мусять доносити урядови навіть про те, що чули на сповіди...

Але ті часи вже давно минули. Батюшки втратили свою силу, змінилися поліційні умовини — тільки осталися „духовні жандарми", вже не у рясі батюшків, але як на диво... у ксьондзівській реверенді... Всі ми так само добре пригадуємо собі, бо то було недавно, як у наш край ввів свої війска Пілсудскі або Желіґовскі. Тоді для польського війска головною опорою була плебанія, а польський ксьондз довіреною особою. У польського ксьондза питалися про всьо — і досить було, щоб ксьондз показав на когось, що большевик, або Білорусин, або так „небезпечний", щоби такого чоловіка взяли, посадили в тюрму або вислали у концентраційний табор. З другого боку посвідчене від польського ксьондза, що чоловік був „добрий Поляк і католик", боронило всюди й увільнювало від всіх прикростей і несподіванок. Тому ми бачили під той час перед плебаніями польських ксьондзів цілі громади людий, які старалися дістати в духовній „експозитурі" посвідчення „льояльности й польскости." Ось до чого дійшли ті, котрі давніще були переслідувані — вони зробилися „духовними жандармами" так само як давніще були батюшки — але не боронили вони вже „цара й отчество", але „Боґа і ойчизну"! Перемінювалися тільки люди й одінне, але спосіб остався той сам. Ще і по нинішний день польський ксьондз зиркає досить за всяким рухом в своїй парафії. І нехай тільки покажеться де якийсь Білорусин, то вж епро него знають всі начальства: командант поліції, дідич і пан староста. Не можна сказати, щоб такий ксьодз навмисне доносив поліції, — ні, то робиться зовсім простим способом: „при товариській розмові". Ми добре знаємо, що в парафії польський ксьондз, дідич і командант — то нерозлучна трійця, яка разом грає в карти, разом їздить на польовання, разом пе, і разом працює над поширенням „польскосьці на кресах". Та трійця знає про все, що де робиться, а передівсім ксьондз, котрий найблище народу. І досить такому ксьондзови сказати про чоловіка, що то добрий „Поляк" — усьо зроблене: і обиватeльство є і має довіре; але коли, сохрани Боже, ксьондз відізветься про когось кепсько — всьо пропало, і ти, чоловіче, хоч живцем в землю лізь! Словом, осталося всьо то, що було за царату, тільки дідич і поліція така, на яку нарікали давніще. Дідич якраз такий, котрий давніще так дуже нарікав на батюшкову службу в поліції. Так то тепер змінилося. Але останніми часами сталася річ ще гірша. Ті, що читали конкордат, могли завважати, що там є слова присяги, яку мусять зложити польському урядови всі епископи в Польщі. Так ось по волі тої присяги будуть мусіли епископи боронити державу „державу." від всякої небезпеки про яку тільки довідаються. Що то значить? То значить, що навіть епископів примушується конкордатом доносити поліції про все, що загрожує польській державности" — і доносити навіть на своїх священиків! Ось чого ми дожили! Епископів силою конкордату робиться „ґенеральними жандармами," То навіть і цареві не снилося!"

Таке пише виленська „Kryniса", газета білоруського римо-католицького духовенства. Супроти того, що конкордат, який заключила Польща з Ватиканом, затвердив не лише варшавський сойм але останньо і варшавський сенат, ця справа набирає особлившого значіння. Це саме, що описує виленська „Kryniса" у відношенню до „східних білоруських кресів", відноситься й до „східних українських кресів." Як там так і тут однакову ролю грає польське духовенство.

Lehigh Valley Railroad
EXCURSIONS

MAUCH CHUNK
"The Switzerland of America"
Знаний з „Switch Back" колійової їзди через гори.
в Неділю, Серпня 2-го
$2.40 ЗВОРОТНИЙ БІЛЄТ
Білети добрі лишень на прогульковім трені.
Час Eastern Standard.
Лиш. Ню Йорк 7.37 A. M. (Hudson Terminal only). Лиш. Джерзи Сити 7.50 A. M. (Exchange Place Station). Лиш. Нюарк 8.20 A. M. (Elizabeth і Meeker Aves.). Прогульковий трен вертаєся з Mauch Chunk 5. P. M.
Додоткові прогулки Серпня 16. і 30.

WILKES BARRE І SCRANTON
в Неділю, Серпня 9-го
$3.60 ЗВОРОТНИЙ БІЛЄТ
Лиш. Ню Йорк 11.40 P. M. Субота (Hudson Terminal only). Лиш. Jersey City 11.55 P. M. Суб. (Exchange Place Station). Лиш. Newark 12.25 (Elizabeth і Meeker Ave.
Прогульк. трен вертаєся з Scranton (Laurel Line) 6.00 P. M. з Wilkes Barre, 6.50 P. M.
Тикети до набуття в Exchange Place або Journal Square. Телефон Інформаційного Бюра Montgomery 7000.

О, НЕ ЗАБУДЬ!

О, не забудь тих любих днів,
Що нам в коханню проплили,
Чарівних слів, солодких снів,
Тихих розмов, пісень весни...
Ох, деж вони, о деж вони —
Весняні дні й чарівні сни?

О, не забудь чарів любви
В теплих обіймах забуття,
Що нас були разом звели
В одно ество, в одно життя...
О, не забудь, я молю тя,
О, не забудь любви й життя.

О, не забудь, я люблю тя,
Огонь кохання ще не згас,
Знай, я є твій, а ти моя,
І лиш земля розлучить нас...
О, не забудь в останній раз,
Що лиш земля розлучить нас.

Марко Скритий.

КОСИ

Маємо австрійські серпи і коси з найлiпшої серебристої сталі, коса довга 32 цалі, важить поверх фунта, за одним поклепаннем косить пару днів. Ціна коси $3.00. Перстень до коси 50 ц. Бабка 75 ц. Молоток 60 ц. Брусок 25 ц. Серп з зубами $1.00.
Замовлення враз з грішми посилайте на адресу: 121—
UKRAINIAN BAZAR
168 E. 4th St., New York, N. Y.

НА ОКРАЇНАХ ПОЛЬСЬКОЇ СТОЛИЦІ.

(Лист з Варшави до львівського Діла).

Коли я читаю чи чую від наших сусідів про корисне значіння та добрі вплиби їхньої культури на наші окраїни, мені хочеться взяти за руку першого-ліпшого з них — ендека чи пепеса, це ріжниці не робить — і привести його на окраїну Варшави, де я мешкаю вже четвертий рік. Це в кожному разі не Остріг і не Кремінець, це столиця держави, звідси пів години їзди трамваєм до польського парляменту і 40 мін. — до палацу президента, тут горить електрика і є телефони, але по щироcти скажу, що не знаю, де більше дикунства — тут чи серед Ескімосів та Папуасів.

Біля 9|10 тутешнього населення — це робітники. Щож зробив уряд, що зробило міське самоврядування, що зробили врешті робітничі партії та професійні організації, щоб прикрасити життя цієї сірої робочої маси, внести хоч якийнебудь промінь світла і тепла в її життя?

— Нічогісько!

Нема тут ні театру, ні кіна, якихбудь курсів для дорослих, прилюдних викладів — нічого. Люде живуть як у лісі, живуть як звірі. І як звірі гризуться.

Єдина культурна допомога, яку оказує їм центр столиці — це хіба каретки скорої помочі (поготовля), які навідуються сюди дуже часто.

Буквально кожної неділі і кожного свята я спостерігаю зі свого вікна таке явище. Збирається купка „товаришів" — звичайно пяних як хмара. Провадять дружно жартобливу розмову; через чверть години починається лайка, через пів години — бійка. Бються жорстоко і чим попало: голими пястуками, стальними кастетами, палицями, залізякою, револьверами, ножами.

Через якийсь час звичайно чуємо страшний крик, найчастійше жіночий або старечий, і тупотіння ніг. Це біжать до нашого господаря, який має телефон, і просять дозволу викликати поготівля.

— Що сталось?

— Ой нещастя? Казьо підстрілив Стася!

Або:

— Стасьо зарізав Ясіка!

Лише цеї весни в нашому кутку було три чи чотири таких випадки. А дрібнійших і не перелічиш.

Приїздить поготівля, відвозить підстріленого або підколотого парубка до шпиталю, а через 2—3 дні нещасні батьки звичайно ховають жертву окраїнно-варшавської культури...

Буває, що центр столиці ще раз відгукується на справу. Так званий „червоний" Курєр (є така жовта-прежовта варшавська вечірна газетка) накидується на „сензацію" і з захопленнем глузує... над ким? Над собою хіба та над своєю хваленою культурою!

Треба зазначити, що чотири, навіть три роки тому таких сумних явищ тут не спостерігалося. Було тихо і пристойно.

Якаж тому причина?

Мій сусіда пояснив мені, що за час німецької окупації тут заведено добрий лад, який відчувався і потім... Sapienti sat.

Особливо важким тепер уявляється становище дітей на окраїнах польської столиці. Навкруги скільки хочете вільних клаптів міської землі, але щоб хтось подумав про улаштування принаймні невеличкого майданчику для дитячих забав та прислав сюди якусь панночку-фребеличку — ні, до цього польські культуртреґери ще не доросли. Діти весь час перебувають на вулиці та вчаться всякої гидоти від старших лобузів. Між дітьми є алькоголіки й злодії. І це діти робітників, якими спеціяльно опікується аж дві чи навіть три політичних партії!

Отже не бачать люде свого під носом, не вміють управитися з власною бідою, зробити лад у своїй хаті, а беруться за чуже, прагнуть комусь приклади подавати та базікають свої нісенітниці про культурні впливи на окраїнах.

НОВИЙ БІЛОРУСЬКИЙ КЛЮБ.

Чотири посли соймового білоруського клюбу: Тарашкевич, Мітла, Рак-Михайловський і Волошин виступили з клюбу й утворили новий клюб під назвою: білоруська селянсько-робітнича громада.

Сталось се наслідком непорозумінь в теперішнім білоруськім клюбі в справі земельної реформи.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ФАРМЕРІВ.

Двох Українців пошукують роботи на фармі через сезон при українській фармерській родині. Зголошення проситься слати на адресу: Shewchenko & Buczewsky, 327 E.65th St., New York, N. Y. 71—73

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по каталоґ до:
UKRAINIAN BAZAAR,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ФАРМИ!

КОРИСНА ФАРМА В НЮ ДЖЕРЗИ.

194 акрів, 100 акрів засіяних, решта пасовиско і грубий ліс, ріка, сад, 8 кімнат дім, 8 др. забудовань, 20 гарних коров, 3 коні, много курий, гуси, качки, безроги, вся машинерія, вел. урожай. Ціна $8.500, готівкою $3,000.

Фарма 69 акрів, 5 ліса, решта земля під управу, ріка, сад, близько гарного місточка при цименто́вій дорозі, дім 7 кімнат, стодола і др. забудовання, 4 корови, 2 ялівки, 2 коні, 2 безроги, 200 курий, вся машинерія, 20 акрів вівса, 20 кукурузи, картофлі капуста і т. п. Ціна $5,000, половина готівкою. Маю богато инших фарм у всіх стейтах.

M. PISARKO,
116 E. 7th Street, New York City.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ФАРМ.

Фарма 73 акрів, дім 8 кімнат, 7 инших будинків, 6 акрів ліса, сад, 12 акрів вівса, 10 кукурузи, 11 пшениці, 9 жита, решта сіно і пасовиско, вода в будинках, 4 корови, 2 коні, 6 безрог, 500 курий, качки, гуси, фармерська машинерія. Ціна $5.000, готівкою $2.000.

Фарма 50 акрів, 5 акрів ліса, решта управлена земля, 1 корова, 300 курий, дім 7 кімнат, 4 инших будинків, фармерські машини, 2 милі до міста, школа при фармі. Ціна $3.700, готівкою $1.500. — F. FILANOWSKY, 103½ St. Mark's Pl. (E. 8th St.), New York City.

НА ПРОДАЖ

Маю на продаж три доми при купі, барна і ґарадж, в добрім пляцу, пять мінут ходу від головної улиці міста Ром. Ціна $5,500. Голоситись до:

Stanley Scherban
602 Lawrence St., Rome, N. Y.

Я фармер і знаю кілька фармів котрі можете купити зано впрост від властителя много таньше, близько міста. Тут є фабрики і наші люди, добрі маркети на фармерські продукта, єсть тут кілька добрих домів на продаж, як також потрібно спільників до двох фарм. По близші інформації прошу писати до мене, я ґарантую, що будете задоволені з купна.

Nykolai Lagoda,
Box 211, Versailles, Conn.

НАПРОДАЖ „чікен фарма", новий дім на 4 кімнати зі всіма уліпшеннями, сад з 60 овочевих дерев котрі вже родять, фарма близько публичної школи, 10 мінут ходу до міста Rahway, 2 бльоки до стріт-кари. З продажи яєць можна заробити від $400.00 до $500.00 річно, продається тому, що виїзджаю до краю.

Голоситись до: Demko Horbayczuk, Box 192, Madison Hill Rd., Rahway, N. J.